PORT
W ZŁOTEY ŁODZI
Iáśnie Wielmożney Iey Mośći Pániey
P. LVDOWIKI
Z BNINA
OPALENSKIEY
Stárośćiny Miedzyrzeckiey
Pobożnego żyćia náwigácyą vgruntowány,
A
w błogosłáwione wiecznośći brzegi
Smiercią świątobliwą wpłáwiony
Iáśnie Wielmożnemu Iegomośći Pánu
P. PIOTROWI
Z BNINA
OPALENSKIEMV,
Stárośćie Miedzyrzeckiemu.
Pozostałemu wżáłach opływáiącemu Małżonkowi
Ná vćiśnienie gorzkiego ośierocenia náwálnośći
Przy Pogrzebowym żáłobnym Akćie Dniá 6. Páździerniká 1676.
w Kośćiele Rádlinskim pokazány.
Przez W. Stanisławá Sannera S. PHILIPPA NERIVSA Congregationis Oratorij. Kápłáná
Ofiárowány.
Z Dozwoleniem Stárszych.

W POZNANIV,
W Drukárni Woyćiechá Regulusá Młoduiewiczá, Roku P. 1677.

JAŚNIE WIELMOŻNEMV,
á MNIE WIELCE MOŚĆIWEMV PÁNV,
JEGO MOŚĆI

P. PIOTROWI
Z BNINA
OPALENSKIEMV,

STAROŚCIE MIEDZYRZECKIEMV,
Miłośćiwemu y Dobroczynnemu Pánu,
Jáśnie Wielmożny á mnie wielce Mośćiwy Pánie.

T*AK nikczęmny ieſt niektorych vmárłych ſtan, że y widźieć
ich ludźie niechca: Swiádek Auguſtus Ceſarz, ktory wielkie-
go Alexándrá w popioł zdrobniáłe ćiáło obaczywſzy, y ſpytány
czylibyprágnał teſz Ptolomeuſzá widźieć!* Regem ſe voluiſſe ait videre Sueton: Tran: In
non mortuos. *Nie dźiw bo tákiiáko Alexander, y Ptolomeuſz czło-* Oct. C. 15.
*wiek to ieſt Bogá nieznáiacy y nieboiacy ieſt; ſtup z błotá złotem po-
wleczony: prochno w mroku świecace: trochá wiátru y páry w máłey
garztce záwárty: łup czáſu: cel rázow fortuny, ſłábſzy nád ſzkło w o-
chronie długo trwáiace: żyćia iego táxá; Nic według Iobá: w inſzych
werſyách prozność od ſłowá zniknienie znáczacego płynaca: á tegoż
żyćiá iego máiętność ná placu morſkich rozboiow;* Militia (Piraterium Iob. 7.
inſze texty czytáia) eſt vita hominis ſuper terram. *To ieſzcze wſzy-
ſtko owym ſpolnie z pogáńſtwem należy Chrześćiánom, ktorzy kocháia
prożność, iáko mowi Prorok y kłamſtwá ſzukáia. Słuſznie oczy od tru-* Pſ. 4.
pow ich odwroćić bo śmierć nie ieſt im portem ab importando *ále po-
topem y ſtrátá dobr ná źiemi záżywánych: śmierć ich ieſt Popielec y
Wielki piatek* Dies occiſionis: *ſámi* ſicut oues in inferno, Quam be- Pſ. 48. De
nè ſicut oues *mowi S. Bernard,* quia detracto vellere mundialium verbis
diuitiarum, durè preſſeque detonſi ſempiternis nudi deputabuntur Apl ſer.
incendijs. *Niemaſz czego prágnać widźieć odárte z wſzyſtkiego ſceleton* 2do.
*y nágiemi świecace kośćiámi, á zkopćiáłá duſzę w piekle kryiace, Lecz
ktorym zabáwa pobożność, celem niebo, y vprágniona naywyżſze dobro
ieſt nádźieia: tych y pośmierći godnośći y pięknośći żyiacey z wſzyſt-
kim podmieśięcznym poſpolſtwem zrownáć ſię niegodźi, bo owſzem pię-
knieyſzym nád to widome, y Bogu milſzym ſa niebem: z nich ſámo słońce
y miesiac*

y mieśiac w większe ſię świátło zbogáći Erit lux lunæ ſicut lux ſolis &
lux ſolis erit ſeptempliciter. Ex refractione lucis corporum beato-
Iſa: 30. rum *mowi Richárd: To záś wßyſtko ztad bo śmierć ich niepodległa*
v. 26. *rozboiom, śmierć owßem ſámá pod klucz y wſkład wieczności dźiełá*
ich przeprowadza: Bernard S. mowi Infideles mortem appellant, fi-
deles autem quid? niſi Paſcha. *Mieło ná źiemi w Wielkonocna feſtę*
y pieknie, ſtroyno wychodzacych obaczyć: miliy y piękni z źiemie ná
wieczna Páſchę ták w cnoty bogátym prezentuiacyh ſię vſtroieniem
Matth: 22. *widźieć, w ktorym wßyſcy będa* ſicut Angeli Dei in cælo, *wdźięczne*
v. 30. *ſłowem y pożadáne* ſpectaculum *widźieć vmárłego w cnoty bogátego.*
Więc láśnie Wielmożna świętey pámięći ley Mcść Pánia Lvdowikę
z Bniná Opalenską Stárośćiną Miedzyrzecką *świątobliwa nie-*
gdy Małżonkę W M. mego Mśćgo Páná, krotko w tych kilku kártách
adumbrowáná ſtáwiam przed oczy W M. mego Mśćigo Páná y Dobro-
dźieiá ſtruchláłemu ták ćięßka ſtráta ſercu ná tę poćiechę, ktora po-
bożność zmárłych przynośić może: nie pomocny żal wola Boża po-
śmierzywßy vczyni miły widok to, że nie podległe piraterio *życie ley*
Mośćiey ále nápełniona wſzelkiey pobożnośći bogáctwámi prześwie-
tna Náwa w Port wiecznego błogosłáwieńſtwá wchodzaca wręce W M:
mego Mśćego Páná podawam. Przyimieß W M. M. Mśći Pan mile
iáko miełá o miłey Małżonce ſwoiey wzmiankę. A naymnieyſza Kon-
gregácya náſzę w Oycowſkiey chowáć raczyſz protekcyi. Niech P. Bog
błogosłáwi, Zyczy

WM. memu Mośćiwemu Pánu y Dobrodźieiowi

Dożywotni Bogomodlcá
y Sługá
X. STANISŁAW SANNER
Congr: Oratorij

)(✠)(

Ionas inuenit nauem euntem in Tharſis & dedit naulum eius & deſcendit
in eam, *Ionæ 1. v. 3.*

1. DOkad to Jonáßu popłyniesz? wiem że in Tharſis ná morze ále mo-
rzem dokad przećię? Maluenda mowi; Locum quemdam vagum
& incertum Gdźieś: S. Hieronym potwierdza; Mare ingrediens
quocumque pergere feſtinabat; Gdźie oczy poniosá. Zleś też przeto żeglował/
wyrzucony z okrętu/ pśu morſkiemu wpadłeś w páßczękę.

2. Wßytkim nam Bog y przyrodzenie nawigácya náznáczeło NN. Przy-
rodzenie/ gdy w podobieńſtwie náwy człowieká formowáć zácżyna; In vtero *Apud Plu-*
abſolui primum lumbos tamquam carinam nauis mowi Ariſtoteles. Boſkim *tar: de plac:*
záś ſporzadzeniem do źiemi obiecáney/ do niebá idacy Omnes mare tranſierunt. *Phil. Lib. 5.*
A widzę że w tymże z Jonáßem bárdźi niebeſpieczeńſtwie niż okręcie pływamy. *C. 17.*
Tá beſtya ktora Jonáßá pożárła Orca názwána z przyrodzenia przy okrętách ſię *1. Cor. 10.*
kraći y ták chyżo odſkákuie/ że lubo w poſinyczanych okręt leći wiátrách/ wyprze- *v. 1.*
dza/ owßem świádczy Pineda; Circa nauim gyros faciunt, idque adeò ſine *Pineda de*
fatigatione vt interdum quadringentorum milliarium ſpatio naues ſequantur. *Rebus Sa-*
Ktoż tey że owßem gorßey bo generis maſculini beſtyi przy náwie życia ſwolego *lom:*
Orcum niewidźi. O iáko nie iednego Jonáßá tá beſtia á iuż niepowrocnie pożera.

3. Więc kiedy ſpolna nam z Jonáßem náwigácya ſpolna też queſtya; Po-
wiedz kto/ co z czego Jonas ſpráwić ſię nieumiał? Dokad płyniesz? czyli do ſtá
lat/ czyli do iedney godźiny? Morze z hebráyſkiego Iam Suph názwáne à radice
ſoph quod eſt finire ſtráßnym vſtáwicznie groźi nam śmierći brzegiem tym ſtrá-
ßniey że niewiemy kiedyli decretorium Iam, nas z okrętu życia/ tey beſtiey/ Orco
ná pożárcie wyrzući. O wo proroctwo Dawidowe; In ſpiritu vehementi con-
teres naues Tharſis vulgata antiqua czyta In vento orientali z płaczem widzie-
my wypełnione. Nie ieden ſobie vpływaiacych dni termin náznáczał dies anno-
rum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni áżći Naua iego In vento orientali nie
ſpodźiewána zawierucha w życia poczatkách zátoneła. Nie ieden ná complexiey
potęgę pátrzac potußał ſobie In potentatibus octoginta áżći on prędko w zley
z Ezechiaßem toni żałobnym tonem pálinodia kwili Dum adhuc ordirer ſucci-
dit me. Azaż to nie z Jonáßem nawigácya? in Tharſis locum quemdam vagum
& in certum.

4. Nuż kiedy owá poſpolita ktora Philo ludźiom wymáwiał omelká Ho-
mines enim vltimum ſupplicium mortem exiſtimant: at hæc in diuino iudicio
vix eſt pœnarum initium mieyſca w nas nie ma bo wiemy że śmierć nie ieſt vl-
tima linea ále przy niey dopiero pokaża ſię porty wiecznośći. Powiedzże kto
gdźie dußa twoiá podiedźie? czyli w port Lucis æternæ? czyli w Czyśćiec? czyli
w Piekło? O iáko y tu z Jonáßem płyniemy in incertum o iáko zápłakná cby
z Poetá

Quid vici proſunt? quid horrea? ſi metit Orcus
Grandia cum paruis, in exorabilis auro.

5. Ná twoię Jáśnie Wielmożna Mośćiwa Páni Ludowiko z Bniná O-
páleńſka Stárośćina Miedzyrzecka Jaśniewielmożna Náwę pátrzac/ vznawam
nauem Tharſis. káżda táka náwę claſſem flotta piſmo S. zowie claſſem fecit
Rex Salomon z Hebraiſmu nauem. Nauem claſſem bo grande & forte nauigi-
um mowi S. Carthuſyan tę mowię náwę magnifice exſtructam zowie S. Ale- *3. Reg. 9.*
xandryſki Pátriárchá/ ſłußnie/ bo/ Infuł/ Laſek/ Krzeſeł/ Buław owßem ſceptris *Dion: Ri-*
w tey tu Maiorice Viceregal y wßelákich dignitárſtw gromadnym/ á domo- *chel.*
wym ſprzętem świetnie nápełniona. Nauem Tharſis widzę tę Náwę twoię ná
morzu

morzu do ziemi obiecáney prowádzącym zagiel roswieszaiąca/ ná tym mowię morzu ktore *Iudic. 6.* nazwane iest Torrens Cadumim stárożytnosci strumieniem/ na morzu Domu tego/ ktory y Polskich historykow y owszem Oyczystego początki Krolestwá stárożytnoscią przechodzi/ w naywyższych widzę dignitárstwách y w sławie żegluiącą niesmiertelney. Nauem Tharsis wszytkę generalnie názwáć muszę rodowitosć twoię/ ktora gdy z Bnina płynąć záczynáłá Kasztelanow Bninskich z Senatu rugowane vstąpić iey musiáło krzesło aby ták w żadnym tey Nawy dziedzicze nie było łodka/ rádszy záwsze Nauis Prætoria, grande, nauigium, dziedzicznym krwi Senatorskiey płynąca strumieniem.

6. Ale widzę że decretorium Iam to krwia twoią morze fárbuie/ owá žárłoczna náwę życia ludzkiego obłátuiąca bestia choć stárostwu przyległego imieniać stárosci niepozwoliłá. Czyli cię z Ionászem pochłonęłá? czyliż wiedno z nim nieszczęscie Nawá twoiá wpławiona? Nikt tego nierozumiey.

7. Mogłá albowiem tá Jásnie Wielmożna Heroiná z Páwłem S. mowić Curro non quasi in incertum. A to gruntowna pociechá twoia bydź ma Jásnie Wielm: Msci Pánie Stárosto Miedzyrzecki że Nawá Jásnie Wielm: Jey Msci Małżonki twoiey nie bez zamierzonego płynąć celu bonæ spei promontoria, portu szczesliwego nieminęłá.

S. Gregor: Naz: orat: in funere Gorgoniæ.

8. Sławi rodzoną swoię S. Nazianzen; Gorgoniæ patria superna erat Ierusalem, ciuitas in qua versamur & ad quam tendimus. Imieszały mnie z początku te słowá niewiedzącego iáko to rázem bydź in via, & in termino, y żeglowáć y bydź wstánowisku In qua versamur, ad quam tendimus. Vznałem iednák że to własnie iest nie z Ionászem żeglowáć/ że to vczyniło szczesliwą náwigácyą twoię Jásnie Wielm: Mscia Pani Stároscina Miedzyrzecka. Miałás port w złotey Nawie twoiey/ y stánowisko życia wiozłás z sobą In quo versabare ad quam tendebas. To vznacię w dalszey mowie moiey. Wpomocy twoiey Jezu/ w przyczynie twoiey Pánno Mátko ná chwałę wászę ná zbawienie násze.

Iacobus Skazen: in speculo verit: Cap: 18. n. 2.

1. TAk malowáłá port stárożytnosć; człowieká wiedney ręce rybę/ klucz w drugiey trzymaiącego bo ma bespieczne/ wierne port zchowánie więc ieżeli port mieć/ y w porcie bydź pożądanym nawy dusz nászych pragną/ trzeba im pod kluczem y w dobrym bydź zchowániu. Grozi P. Bog Ægyptowi væ terræ cymbalo alarum. Væ alis nauium inszy czytáią/ rożnosć versyi ták zgadza

Isa. 18 v. 1. Pinedá; De reb: Salom:

Pinedá; Cymbalem prawi názwany iest Ægypt Ob multitudinem nauium & velorum quæ impulsa à ventis sonitum cymbalorum imitarentur. Otoż flottá/ tylkoż próżnych podobno bo pierzu podobnych okrętow nauium alis dla tego iáko portu niegodnym grozi Pan væ. Jednák iuż ponieniony z tego rozumienia zraża mnie Commentator; Hac locutione metaphorica significari multitudinem negotiorum & species varias rerum. Rożnych y kupi y kupiectw pełne to okręty. Czemusz tedy nie wesołe wskłádowonych stánowiskách celeusma, ále potop/ ále biadá/ ále zgubę/ Prorok im opowiada? Námienia záraz pismo swięte przyczynę Mittit in mare legatos in vasis papyri. z Sitowia tylko Ægyptskie okręty były/ iáko y Poetá mowi

Lucanus lib. 4.

Conseritur bibula memphytis cymba papyro zárym skarby ich niepod kluczem/ záwárcie w pápierách tylko słábę/ więc ich też Bog wport nieprzymuie. Væ nauium alis.

Virgil: Georg: L: 4.

2. Twoie to nędzny swiecie okręty: zdasz się bydź Gens fortunata Canopi, Quæ circumpictis vehitur sua rura phaselis, y połyskáią się nawy twoie/ y przy tym species varias rerum, wczásy/ roskoszy/ bogáctwá/ honory/ w nich záwierasz/ przydawasz multitudinem negotiorum że y páciérzá hołdowniey twoiey zmowic/ czásu niemáią/ czyniż ich martyres mundi, ták/ że gdyby dziesiątą częsć/ trosk/ prác / dla zbáwienia swoiego czynieli w proporciey podiętych dla ciebie wielkiemi wszyscy byliby swiętemi. Ale wport wiecznosci do niesiesz że im varias species? do wiecznych nadgrod stawiszże multitudinem negotiorum?

Nigdys

Nigdys ty portu niedochodził vorare non portare novit. Dobrze postrzegł Hugo że cię P. Bog názwał diuitem mendacem bo záwsze bánkretuiesz / powierzácci by námni iest dáć w złe zchowánie dla tego væ nauium alis. Nędzni ludzie ktorzy y zdrowia / y wiecznoscić vfáią chce ich záwstydźić S. Bernard Turpe sit diligere quod constat citiùs perire.

3. Jeszcze pápierowa w swiatowych okrętách złego zchowánia náuigácyą pokazuiemi Pátryárchá Alexand: Cyrillus S. te słowá Mittit in mare &c. czyta Mittit in mare obsides & epistolas chartaceas per aquas y gruntownemi náucza dowodámi że te pływáiące w pápierach poselstwá táiemnice wsobie listkow/ correspondenty/ niewiem iákich zámykáią. Niech curiosus swiętego się dołoży ia tknę tylko sensu ostátkiem textu iego; Perinde quasi Veneris mysteria celebrarent eam in papyro colentibus, ac pari laborantibus insania epistolas miserunt. Że tá listkow pływáiących náuigácya szczęsliwey brzegow niedoydzie wiecznosci dowodem væ quæ mittit. Przyczyná bo są złego piszących recognitiámi zchowánia.

4. To co ma doyść wiecznosci składow chce w lepszym mieć Pan Bog zchowániu. Wieciesz czemu zowiemy nie tylko Catholicam ále też Apostolicam Ecclesiam? Nam gr. ἀπόστολος pro classe aliquando ponitur. Rozwieciec że tá iedyna flottá Ecclesia Catholica w wesoły szczęsliwie wchodzi port wiecznosci bo Astitit regina adextris ale reflectuie się też záraz ná to że omnis gloria eius ab intus Tota inclyta filia Regis intrinsecus sam nawet Kosciół Boży nie tylko ozdoby iego y bogáctwá w dobrym zamknięciu ab intus intrinsecus.

Gaspar: Sasien: in Isa: hic Vulg. an:

5. Z okrętow Salomonowych iáko do skłádu naypewnieyszego do oblicza swoiego złoto przyiął P. Bog; Laminas auri obrizi affixit per totum ále to złoto (z Hebrayskiego Ceger *Iob 28.*) Augustin S. zowie aurum clausum Pagninus przydawa Quod diligenter claudatur, & custodiatur. Chcesz do niebá co záwieść! zámkni czyń skrycie niebo tákim portem vczyń ktoryby też klucz miał od skárbow duszy twoiey dobre to zchowánie znaydziesz tám wszytko.

2di Paral: 3. v. 5.

6: Płći słábszey y w gospodárskich portowe zámknięcie P. Bog obmyslił zabáwách. Chwali mátronę iedną Quæsiuit lanam & linum & operata est consilio manuum suarum facta est quasi nauis. *Cornel: à Lap.* przy tym ták mowi Mulier hæc strenua operando lanam & linum similis est nauibus owszem mią się bieráć z Krolowey niebá y ziemie/ zdami się że przez to y náwą y portem álbo dobrym pobożnosci zchowániem bydź mogą: sławi Naswiętszą Mátkę Mistrz Angelskiego Doktorá że nayprzednieyszym z stáłá się Bogu okrętem Nauicula Domini, prima est Virgo gratiosa tákimże własnie doszłá tego sposobem operando lanam & linum o ktorey S. Jan Damascen twierdzi opera manuum eius erant lanæ, lini, & serici. A ktoż niewie że przytym záraz z stáłá się nayblogosłáwieńsza Pánná/ náwą y portem w ktory iáko w naybespiecznieysze zámknięcie złożeł y swiátu poufał iedynego Syná swoiego Bog Oćiec. Aby ten wszystek ktory szczyći się płćią Násw: Panny gmin tymże torem operando lanam & linum tego dochodził.

Prou: 13. Alb. M. ser: 59. de tempore. L.

7. Wszystko Jerycho w krwi swoiey vtonąć miáło y vtonęło/ iedná tylko mátroná Raab wdom swoy przyięłá port/ záchowánie/ całosć życia y fortun/ owych mowię szpiegow Izráelskich. Gdzież zchowasz to ták wielkie dobro Rábábo? Operuit eos stipula lini. Náybespiecznieyszy port y zámknięcie wprzędzy.

Iosue 6.

8. Máłec było pochwały twoie Jásnie Wielm: Mscia Páni Ludowiko Opalenska Stároscina Miedzyrzecka/ y słusznie tu z S. Grzegorzem Theologiem rzekę. Si te ob talia laudarem ab vmbra laudarem statuam & ab vnguibus leonem. Jednák że y sámę niebá Krolowę temi pochwałámi Bog y Kosciół iego wystawia y te powinien iestem námienić. Wzięłás z ręku Jásnie Wielm: niegdy Jey msci Pániey Teressy z Czárnkowá Opalenskiey Woiewodziney Po-

In fun: Gorg:

znánskiey swiatobliwey Rodzićielki twoiey godne o rodzeniu y płći twoiey z
báwy á ćwiczeniem prawie vstawicznym tákci bely zpowszedniáły że nieumiálá
proznowáć Operata est consilio Aben Ezrá czyta in voluntate manuum su
arum iákoby rozumna wola w ręku twoich residentia miała nic inszego procz ro
bot y pięknych zabaw nie prágnąca ták w ręku twoich vstawicznie złoto iedwab
przędzá to co y w ręku Nas. Pánny S. Jan Damascen præsentuiac wystawił
Consistentia to przystoyności cnot port álbo zchowánie w nawie twoiey. Jeżeli
álbowiem oczy obrocę ná mile Bogu y ludźiom powierzchney przystoyności
przymioty twoie dobre vczyniełás im w tákich zabáwach zchowánie. Poniewasz
In cap. 31. Prou. álbowiem swiádectwem Cornelij à Lap. te ktore wpapierách pływáć y wksię
gách sobie prágną zátonąć przez to sámo iáko wzłym okręćie wszystkie przymio
ty vtopią ztrácą Quæ enim eò relicto, totas se dedere volunt, orationi, lecti-
oni, contemplationi, cerebrum quod fæminis est debile affligunt, & lædunt,
fiuntque phantasticæ, anxiæ, scrupulosæ, maniacæ, superbæ, deliræ vti expe-
rientia multa didici. Ták znowu gdy tego przystoyności matron potopu w to
bie niebeło owszem należyte y piekne stanowi twoiemu zabáwy że temi zácho
wáłás ow wysoki rozsądek rostropne baczenie z pomiernym powagi záchowá
niem ludzkość y dobroczynność/ spokoyna wesolość/ niezprzeczność/ przyiaźń
bez pochlebności/ wspaniáłość bez præsumptiey/ nabożeństwo bez skrupulow/
choyność bez rozrutności/ słowem wszystkie pięknych dobrego przyrodzenia
przymiotow ozdoby w tobie złączone że mowię tu iáko w porćie iákim w pię
knych y należytych stanowi twoiemu zabáwach widźieliśmy záchowáne/ port
widźieliśmy w złotey Nawie twoiey.

9. Táż złota Nawá twoia byłá y wielu nád przyrodzonych cnot wiernym
zchowániem. Zpul krotofilnych/ ná zbáwienne y bogomyslne conferentie zcho
dźić wesołości że twoie to obyczáie Jásnie Wielm: łożi twoiey teraz żyiacy
Infulat [ktory niech długo żyie] wbráterskiey poufáłości máiac wiadome skry
te cnot ákty twoie/ wyswiadczy. Dobre to y sámemu tylko Bogu wiádome w
sercu twoim zchowánie swiatu co inszego ná pozor podrzucáiąc ztwierdźiełaś
dowodnym przykłádem to co S. Náziánzen powiedźiał; Carni enim copulari
In fun. Gorg. nequaquam separat à spiritu neque si qua caput habeat, virum ideò caput pri-
mum ignorat. Niech poráchuie pełne swiatobliwey żarliwości nápomin ánia
twoie/ ći ktorym wymkłych pochámowawszy rozpustę ięzykow vszu/ y poczći
wośći/ przy twoiey nie godźiło się vrażáć obecnośći/ á przyznáć musza że od
złotey Nawy twoiey swiatobliwa duchá twoiego żárliwośćia iáko piorunem od
rażone precz lećiały owe złego zchowánia y wychowánia Veneris mysteria. Niech
się kto y w to dobrze zápátrzy; że iesżcze w domu Jásnie Wielmożnych Jchmośći
Rodźicow: to insze z Froncimeru służebne Pánienki záwinieły/ tá Heroiná nie
winna będąc winę na się przyimowáłá y zá winne niewinna ćierpiáłá/ to sámo
dla tego że Bog iey vrodę y wdźięczne dawszy przymioty/ z tego też osobliwa w
sercách Rodźićielskich dał beł miłość tey przeswiętney Heroinie/ otoż y tym ták
iáko námieniełem talentem skryte przed Bogiem skárbiełá sobie zásługi. Zdrowie
pospolićie in vasis papyri w nawach swiátowego sitowia pływa/ ále nie w tey
Jásnie Wielm: mátroniey Coż bowiem disciplina zkrwáwiona co pás mośiężny
y krwáwe iego oslady smiercią dopiero pokázány tylko zdrowie wskárby wie
czności oddáne pokázuie: wszystko to aurum clausum y przy wszystkim tym
słusznie decydowáć będźie S. Nazyánski Infulat Omnia mundi Dominatoris
Vbi supra. rapiebat, omniaque in tutissima recondebat repositoria ita vt nihil terræ relin-
queret præterquam corpus. Nie ow to tedy málowány port ktory dowći
pnie starożytność z kluczem repræsentowáła ále swiętemi w złotey Náwie two
iey vzdu rownie cnotámi widziemy wielka Heroino ták skryte pod Boskiey
tylko wiádomośći kluczem zchowáne cnoty.

10. Niewiem czyli to mieć co Lipsius o Rawennie nápisał zá odmiánę; Iustus Lipsius De Magn.
Nunc quod aliqvando portus fuerat spatiosissimos hortos ostendit? Fundament
wątpliwośći ten/ Bo y człowiek/ pokąd żył w ogrodźie był iáko na łodźie/ był
iáko w spokoynym okręt stánowisku Hominis terra paradisus est. J owszem Rom. Imp.
pokąd sam był ogrodem y Raiem owym wnętrznym/ pokoy/ wesele/ poćiechy Lib. 1. c. 5.
w sercu iego/iáko w porćie się znaydowáły. Námieniel to stáry zakonodawca w o S. Greg: M.
wych słowách Planteuerat autem Dominus paradisum voluptatis. vu gata
antiqua czyta Paradisum in Eden. Porádźmy się mądrego Philoná co to zá ray Philo Allegor. legis
táki y gdźie? Paradisus certè figuratè dicitur virtus: locus autem proprius pa
radiso Edem idest deliciæ, virtuti autem conuenit, pax, voluptas, gaudium, Lib. 1.
in quibus sunt veræ deliciæ. W tym to ogrodźie ktory w sercu ludzkim vfundo
wány był/ port/ bo spokoynosć/ bo wesele. Skoro iednák z ráiu wygnány iest S. Greg: M.
człowiek/ sámá źiemiá morzem iest/ temu ktory port z ogrodem vtráćieł Mare
sæculum. Owszem iáko sám człowiek przestał bydź raiem y ogrodem Bożych
roskoszy/ ták stráćieł ow port pokoiu wesela/ że sámo serce iego Dawid zowie
Profundum maris żyćie iego stáło się náwą z portu wypchnięta y niespokoynych
pomiotłem náwalnośći. To sám iuż P. Bog námieniel. Gdy Adámá iesżcze w
ráiu dyszącego pyta Adam vbi es? Philo mowi że ná to pytánie ták odpowie
dźieć było potrzebá; Quærenti vbi es? respondeatur nusquam: nullum enim Philo Allegor. legis
locum habet mali hominis anima cui vel insistat vel insideat: ideo malus Græ-
cis dicitur ἄτοπος sic enim appellant malum cuius nusquam vsus est. Talis Lib. 2.
est autem homo inciuilis, fluctans semper & agitatus, vagusq; in morem in-
certi flatus. Otoż człowiek gdźie ogrodem y w ogrodźie/ tam portem iest y w
porćie/ gdźie sám przestał bydź ogrodem/ y wygnany z ogrodu tám bez portu/
ná fale nie spokoynego vmysłu náwá żyćia iego wyrzucona.

11. Więc niewiem ieżeli to mieć zá odmiánę gdy port ogrodem/ ogrod
portem się stawa. To wiem że náwy żyćia nászego port w sobie mieć będą ie
żeli tym będą co stráćiely/ to iest ieżeli będą raiem y ogrodem álbo ieżeli będą w
ogrodźie. Dochodzę tego naprzod z morzá czerwonego własnośći! Jákie to mo
rze teraz wiádomość trudna bo In eo nauigatio Christianis est interdicta: in- Dux Christoph: Radziuil9 Peregri: Epist: 3. fol. 228.
quam à Turcis maximè inquiritur. Nam przećię relácya z oczywistego swiád
ká Eduardus Fernandius Prorex Indiæ ták mowi; Tam, pulchram, tamq; va-
riam colorum distinctionem aqua ipsa ex fundo tractam reddebat oculis, vt
non salo nauigare, sed in pulcherrimo solo, multa colorum varietate constra-
to, aut in lætissimo prato mille florum diuersitate distincto aut in peristroma- Apud Pinedam de Reb Salom.
te aliquo campanico variegato & picto versari & incedere videremur. Z cze
go táki wynika discurs. Morze to że lud Boży do źiemie obiecáney z niewoli
przeprowádźieło/ násze znáczy do nieba náwigácya: więc ták iáko ray álbo ogrod
naywdźięcznieyszy Bog ie vbryżował pokázuiąc że iáko port nász ogrod/ ray ták
y droga do portu ogrod zákwitły.

12. Bárdźi mnie potwierdza Woiewodztwo Zabulon. Herb iego był Ná
wá błogosłáwieństwem Oycowskim náznáczona Zábulon in littore maris habi- Gen: 49. v. 13.
tabit & in statione Nauium. A to dźiwna/ że ći stárowieczni łodźiewie w przod
błogosłáwieństwo niżeli stárszy brat ich Jsáchár. odźiedźiczeli? S. Richelius Dion: Carth. in Gen: art. 100.
mowi/ że dla tego bo sobie Chrystus Pan w tym Woiewodztwie obrał mie
szkánie. owszem portem było y stánowiskiem do ktorego záwsze zmierzał P. Je
zus. Transfretauit & venit inciuitatem suam mowi S. Mátthеusz Rozumie Matth: 9.
ktokolwiek że to Názáreth álbo Capharnaum było miástem y portem náuigá
cyey Jezusowey? Niechże naucży go Wielebny S. Beda Veniens in Galilæá, Beda in Matt:
rectè dicitur venisse in ciuitatem suam in quocumq; oppido esset. Ták Dom
Łodźiow Woiewodztwo Zábulon było składem y stánowiskiem Jezusowi że w
cáłym Woiewodztwie był iáko w Domu swoim wszędźie przebył in ciuitatem

ſuam. Dobrzeby też wiedźieć czemu P. Bog ták zákochał tę Náwę? W ſámym *Alcuinus.* imieniu przyczynę znayduiemy; Zabulon interpretatur habitaculum pulchritudinis mowi Alcuinus było iáko ogrodem zákwitłym to Woiewodztwo w nim był ow ogrodek w ktorym kwiát nąß niewiędnieiący P. Jezus wzroſł Miáſto *in C. I. Ionæ* Názáreth mowi *Corn: à Lap.* dla tego ták ſię portem Jezuſowym zſtáło/ że ten ktory był zprzyrodzenia IESVS DEI złáſki IESVS MARIÆ z upodobánia ráiu y portu tego w Domu Łodźiow zſtał ſię IESVS Nazarenus.

13. Jeżeli náwá żyćia náßego będźie cnot ogrodem/ będźiemy w niey port mieli. Dźiwna rzecz Grzegorz S. wſpomina; Okręt Maximina S. ná morzu náwálnoſćią zgruchotány/ wodą do wierzchu nápełniony iuż vtonąwßy przećię oſm dni nie tonie/ owßem pływa przez oſm dni aż do portu przypłynął. A gdy portu doßedł/ ludźie z niego wyśiedli/ okręt w porćie vtonął; przepłynąwßy. Cożgo noſiło powodźie nápełniony wodami? Cnoty w nim żegluiących ten zákwitły w ſercach ogrod był portem okrętowi. Co vtopiło w porćie przepłáwiony? Carentia, ſtrátá/ tego cnot ogrodá. Ac ſi illis egredientibus præ pondere ſubleuatione caruiſſet: Et quæ plena hominibus in pelago aquas portauerat. Maximiano cum ſuis fratribus recedente aquas ſine hominibus in portu non valuit portare. Mamy dowod: Jeżeli ten zákwitły cnot ogrodek habitaculum pulchritudinis w nas ſię znaydźie Bog z námi/ y będźiemy mieli port w potopie. Opák gdy w náwách duß náßych/ ogrodká cnot nie będźie/ in portu naufragium, przepłynąwßy vtoniemy.

14. Naues Tharſis P. Bog wſpomina *Iſaiæ 2do* ktore Vatablus naues pulchritudinis Chaldæus zowie Palatia pulchritudinis iákoby to wßyſtko iednoż było. Ná ćię Jáśnie Wielmożna ſtárożytna łodźi oczy obracáiąc twoie to widzę nieśmiertelney ſławy imioná: cnot wßelákich mießkániem; ſtárożytne pobożnośći ieſteś reſidentio. Jmię Jáśnie Wielmożnych Opaleńſkich/ à zelo religionis wźięte; wykorzenieni z tych kráiow Huſsitowie/ Metropolis tey Maioryki Poznań/ z zborow/ y miniſtrow oczyśćiony/ ſłowem/ że Wielka Polſká ieſt habitaculum pulchritudinis fidei, ma ex palatio pulchritudinis. z tey złotey náwy/ z dwoch Jáśnie Wielmożnych Andrzeiow/ z Bniná Biſkupow Poznáńſkich. Ze inßych nieznośny czáſowi opußczę kathálog/ iednego przytoczę: ták wiele Kośćiołow/ ták wiele ßczerozłotych y ſrebrnych kielichow/ apparatow/ Collegia/ fundácyi vczynieł/ y P. Bogu dárował/ że Długoß o nim nápiſał; Liberalis, & vt verius dicam prodigus in omnes ſuæ Diæceſis Eccleſias, eà ſingulari largitione, quæ, de nullo vnquam Pontificum, Regum, & Principum legitur, refulgens. Niechże Bog w tobię mießka złota łodźi kiedy ráiem heroicznych cnot ták ieſteś zákwitłym.

15. A nie twoießto ozdoby? Jáśnie Wielm. Mśćia Páni Ludowiko z Bniná Opaleńſka Stároſćina Miedzyrzecka: bo iákoby o włáſney twoiey rzeczone *S. Greg: N. In funere Gorg.* oſobie/ tobie należy/ owo elogium S. Nazianzená; Multa maiorum ſuorum, tam ſecundum carnem, quam ſecundum ſpiritum, reperiebat exēpla, ad quos ſolum reſpiciebat, ac nequaquam illis virtute erat inferior, tametſi in hoc vno, & admodum promptè vinceretur, quod ab ijs bonum defluere ſciret, eoſque domeſtici ſplendoris radices eſſe, & gaudebat, & fatebatur. Pátrzmy bowiem ná ſprzęty y ſkárby náwy twoiey. Pierwßym ſię podawa politowánie *Plin: L: 33. Cap: 6.* nád bliźnim/ złoty ſkárb/ złotey náwy twoiey. Według Náturáliſty: Aurum argentumque quo mollius, eo pulchriùs. A w ſercu tey Jáśnie Wielmożney Heroiny/ złoto litośći/ iáko zmiękczone? Niemogłáś mielośierna vbogich Mátko/ widźieć vtrapione/ áby nie miáłáś go rátowáć. Niech wyproßeni od karánia podáni/ ręka y przyczyna choynie wſpomożeni: Niech od pierwßych záſłonieni impetow przekłocznicy; Niech nietylko ći ktorzy aſylum y obronę w pobożney twoiey mieli litośći ále y ći ktorzy propitiatorium w mądrych perſuázyách y w łzách

w łzách twoich mieli. Niech świádczą Zakony ßczodrobliwemi iáłmużnámi twoiemi zarátowáne. Niech obßernemi dźiękami ozwąſię wſpomożone ſpitale. Niech żywym wyświádczą głoſem ći ktorym w chorobách z domowey gotowáłáś lekárſtwá áptecżki y wybornego ſercem zmiękczonym w tych wßyſtkich pokazowáłáś złotá probę. Salomon áby złoto náczęść Bożą ćoroćieł w te náwę wypráwieł kráie gdźie aurum terræ illius optimum lecz by tám ten wiek w ſercu twoim zrodzone był widźiał złoto litośći milßym byłby ie mogł Bogu ofiárowáć vpominkiem. Więc kiedy ießcze złota litość twoię pokora zdobiłá bo y trudu y fætoru zboleiących vbogich y poniżoney powagi y niebeſpieczeńſtwá zárazy nizácz ßácuiąc włáſnemi zbolałych okłádałáś vwiiáłáś rękomá. Niech ſię iuż niechełpią Antipodowie Topazium in Topazia Indiæ Vrbe inuentum à lapicidis in corde alterius lapidis. Otoż ſercá twoiego ſuper aurum *Epiphan: De 12. Gemm: Cap. 2.* & topazion ſuper aurum & obrizum koßtownieyßa perła litośći ná ßácunek wiecznośći wychodźi. Dáwidá przed P. Bogiem w pokorze ſkaczącego z Hebraiſmu czytáiąc vidit Michol topaziatum. Id eſt totum radiantem vt pote pretioſiſſimis monilibus fulgentem gloſſuie Pineda ćiebie Jáśnie Wielmożna Heroino ták vpokorzona dla rátunku bliźniego iáko ináczy niebo widźiáło owßem iákoż ináczy widźi tylko topaziatam tylko cnot ták heroicznych Jáśnie oświecona Perłámi.

16 Miłość twoiá ku P. Bogu y Naświętßey Mátce iego wzdyć y tá wybornym w ſercu twoim złotem byłá. ściſłe zdáłoć ſię mieyſce tentu domowy *Kośćioł* Párochiálny áby tylko ſam zdobić y vbogacáć/ wylałá ſię aż do Rokitnickiey Taumáturgiey choyna ku Bogu y Mátce iego miłość twoiá/ kiedy koßtem ná Druk cudow tam cudotworney Pániey przyiętym prágnęłáś ſławę Krolowey Niebieſkiey wieczną bo wiekuiącą w piſmách ſławą rozprzeſtrzeniáć. Płynęłá złotą ßczodrobliwośćią tá święta miłość twoiá y ná święta Gorę Goſtyńſką nie tylko przez cały żywot/ máćierzyńſką to mieyſce święte y nas liche ſługi twoie záßczycáiąc opieką ále y przy śmierći ſámey z tey złotey ſkárbu miłośći złotym *Namiot złoty dárowány tá- xy ſł. 1500.* Naświętßą Pánnę vdárowawßy præſentem.

17. Tu podobno criticus iáki iuż ná mnie mruczy że dáleko od portu y ogrodu moiego odſtąpiłem. Niech że ſię obaczy że w złotey náwie y port y ogrod złoty bydź muśi. A że to nie złotych gor obietnice niech zpoyźrzy ná owę gołębicę ktora podobno vmieráiąca bo zbladła opiſuie Dawid In pallore auri. *verſio S. Hieron:* Tę Hieronym Swięty præſentuie In virore auri. Dobrze ozdobo Słowiánow. Niech zátym zmyślone Heſperid ogrody/ złotym kwiećiem y złotemi kłamliwie bogáte fruktámi vſtąpią/ oto złoty ogrod/ oto tá śmiertelnie zbladłá Heroiná ſtárożytna náwę ſwoię złotym vczyniłá ogrodem/. w ktorey Bogá y bliźniego złota nietylko kwitnęłá miłość/ ále złota oraz vindemia fruktifikowáłá. Toż port złotego w náwie ogrodu ktory ſławi Caſſiodorus. Huius columbæ vltima in ſpecie auri clarifica reſplendent quia poſtquam de hoc mundo diſceſſerit ſuper aurum eius gratia relucebit.

18. Ephron *Gen: 23.* ogrod Abrahámowi przedał o ktorym trádicia zgodnym SS. Doktorow zdániem ieſt táka że w nim był grob Adámá y Ewy/ ále źle przedał y imię náwet przez to vtráćieł/ álbowiem ták hebráiſánci trzymáią że záraz od przedáży nie Ephron ale był Ephrán zwány/ co zá ßkodźiło *Dion: Cart: In ten:* co zmieniło Ephroná? opowiáda S. Richelius; Quia reprehenſibilis fuit vēdendo memorias mortuorum quamuis coactè ideoque nomen eius mutatum eſt, partim quia ante vocaretur Ephron quod interpretatur perfectus ſeu confirmatus, poſtea dictus eſt Ephran id eſt infirmus, ſeu imperfectus. Jákoby ray y cnot ogrodek ztráćieł/ gdy ogrod ow/ y śmierći pámiątkę záprzedał zwiędły cnoty zchorzáłá y oſłábiáłá pobożność/ ktora porad kwitnęłá w Ephronie pokąd przy pierwßych rodźicow grobách śmierć y wieczność rozmyślał. Poſtea dictus Ephran id eſt infirmus ſeu imperfectus.

19. Tu zmierza owo paradoxum Jsidora Pelusiotę o żydách rzeczone;
Transierunt enim mare: rubrum, nec periculi quidquam subierunt, cum
autem in terram venerunt naufragium fecerunt, ziśćiło się to prawdźiwie/ w
ten czás kiedy Páná Bogá odstąpili. Ale radbym wiedźiał przez co duše ich
w morzu port miały/ á ná suchey pustyni In terra inuia & in aquosa port ztrá-
Exo. 13. ćiwšy toneli? Tá przyczyná; Tulit quoq; Moyses ossa Ioseph secum więc
v 19. owe reliquie niesiono Ante agmina filiorum Israël velut vexilla á w nich sie zá-
pátruiąc lud wšystek nouissima, śmierć/ wieczność/ rozpámiętywał to ich w
cnotách zátrzymywáło/ to im port w pul morza czyniło. Kiedy zás w obozie
reliquie owe gdzieś w kąt włożono lud o śmierći/ á záras też o Pánu Bogu
zápomniawšy/ w rozkoszách/ w bałwochwalstwie pobożność zátopili/ ták z zá-
pámiętániem o śmierći zaraz też ow cnot ogrodek w nich zaginął z tym port ztrá-
ćili/ cum autem in terram venerunt naufragium fecerunt. Z tego wšystkie-
go to nástępuie kto śmierć ma przed oczemá iáko po kwitnącym ogrodźie życie
prowádźi y port ma w pul morza.

20. Te Jaśnie Wielmożney Jey Mośćiey P. Stárośćiney Miedzyrzeckiey
śmiertelnośći popioły kto widźi podobno ták rozumie że w kwitnącym wieku
śmierć Jey Mośćiey niespodźiewánie przypádłá: Myli się iednák. Od tego ál-
bowiem czásu iáko S. Oycá Philippá wźięła sobie zá Oycá y Pátroná wźięłá też
S. Philipp: sobie zá directorium żyćia owę náukę iego; Taliter deberet vnusquisq; & tam
Nerius Do. sancte in dies viuere atq; omnes suas instituere actiones atque si is dies vitæ
cum: 99. eius foret postremus. A iáko z tego fundámentu śmierć záwše w świeży miá-
łá pámięći/ tá piosnká wyświadczy ktorą ten Przewielebny Spowiednik ktory
dušę Jey przed oblicze Boże wyprawił dał był przed kilká lat/ á tá świątobli-
wa Heroiná ták vlubioną powtarzáłá/ że nietylko w peregrinácyách Częstocho-
wskich nie tylko káżdodźiennie ále iuż w śmiertelney śpiewáłá chorobie/ y tobie ią
podawam NN.

O przepáśćisto strášna wiecznośći — *I ktoż obeymie twe šerokośći,*
O moy żywoćie nienádgrodzony — *W iákie się niewiem dostánę strony,*
Podobno ieszcze dźiś záczną ciebie — *A tego niewiem, w piekle czy w niebie,*
Coż mi po wšytkim ieżeli zginę — *Ieżli ćię święta wiecznośći minę,*
Precz że iuż wšystkie świátowę chęći — *Ktorymi mnie czárt do śiebie nęći,*
Precz obłudnośći precz zdrády świátá — *Ia moie Bogu poświęcę látá,*
Zyć tobie będę Stworco moy Boże — *I zá ćię żywot chętnie położę,*
A ták żyć będę w tey doczesnośći — *Abym był gotow dźiś do wiecznośći.*

Spiewáłáś to y w ostátniey chorobie Jáśnie Wielmożna Mátrono ány ztąd
widźiemy łábęćiego czystość sumnienia/ ktorą táka śmierći y wiecznośći medita-
cya sprawuie. Zpytána od Przewielebnego Spowiedniká swoiego/ Jeżeli nie-
żal Wmśći w ták látách młodych vmieráć? odpowiedźiáłáś owe słowá z kto-
rych Augustyn S. kogoś przez cáły żywot wychwalał; Wżdyć kiedykolwiek ná
wieczność iść potrzebá czemuż nie dźiś? y przydáłá A kiedy do Chrystusá idę/
ktorego prágnę czegoż mam żáłowáć. Azaż to nie iest skutek owego śmierći y
wiecznośći rozpámiętywánia ktore wdźięczne cnot kwiáty y czystego rodźi lilie
sumnienia tę nie tylko ná śmierć resolucia ále też y poufále Bogá prágnienie po-
ufáłość rodzona siostrá niewinnośći zrodźiłá. Ználáśk widzę w tey Náwie two-
iey P. JEZVS habitaculum pulchritudinis owšem byłá nauis Tharsis pala-
tium pulchritudinis zdomestykował się też nic nie wątpię w Náwie sercá twoiego
gdźie portum hortum znáydował. A zátym lubo śmierć doczesne zalałá życie
twoie masz portum in naufragio.

21. Arki Noego że náwa byłá przyznawa Dionysi Carthus: Quantum ad
✝ nawa id quod instar nauis super aquas ferebatur. Tá tedy zbáwienna ✝ náyznamienitše
trzy w sobie zámyká rzeczy Gen: 6to opisáne Mansiunculas v. 14. Fenestram
v. 16.

v. 16. Ostium v. eod: y przez te wšystkie nie tylko byłá náwą ále y portem
owšem teraz ieszcze iest. Albowiem temu naprzod się przypátruiąc że Arca
Noego corpus Domini significat łátwie wiedźieć będźiećie czemu ostium Arcæ
ex latere? Est vulnus lateri Christi infixum de quo Sacramenta profluxerunt Dion: Car:
Ecclesiæ. A ktoż niewie że tá rána bramą tá rána portem. W tę ránę kiedyś w In Gen:
prowádzona Mechtildá P. Jezusá ná miętkim vsłánych wczásow odpoczynku art: 35.
znalázłá do społnego duše odpoczynku zápraszáiącego.

22. Ten w Náwie Twoiey port znáyduię Jáśnie Wielm: Mśćia Páni Stá-
rośćina Miedzyrzecka. Albowiem ták częste y czyste Sakrámentow świętych
ossobliwie naświęt: Sákrámentu záżywánie że odpoczynkiem y wytchnieniem
bydź się dušey twoiey zdáły: A w śmiertelney chorobie dożywotnia spowiedź
kilká nástokrotnie dla doskonałośći powtorzona cáłego żyćia nie tylko winy ále y
defekty w krwi sercá Jezusowego wypłokáłá y niebespieczeństwá ich w tym
porćie pozbełá. Przy tym że rána tá/ vmárłemu iuż y nieczuiącemu zádána
JEzusowi bárdźi iest rána Nas: Pánny ná nię boleiącey iáko Bernard S. náu-
cza. Tu dopiero ták známienita owá twoiá ku Naswiętšey Pánnie żárliwość
że żadney nie opuśćiłáś vroczystośći bez postow extráordináryinych. Nabożeń-
stwo ták ochotne/ że żadnego Nasw: Pánny nie było Bráctwá w ktorymbyś
niemiáłáś nie tylko bydź/ ále też nabożnych wykonywáć supererogationis po-
winnośći/ nuż inše Bogu tylko lepi wiadome ku Naswiętšey Mátce pobożno-
śći twoie vczyniły ćię dźiedźiczką tego co ma Nasw: Mátká Boża/ to zátym
Pánią tey rány boku Jezusowego / to dáli tę bramę ten port šczęśliwy w Ná-
wie Twoi vgruntowáły.

23. Lubo też w Arce Mansiunculas widźieć zechcemy/ vulg. antiqua zowie
ie Nidos: To oyczyzna twierdza y port ptástwá. Sam też y dla nas gniazdká á
zátym port w tey náwie: słuchaymy Dawida Passer inuenit sibi domum, & Ps. 83. v. 3.
turtur nidum sibi altaria tua Domine virtutum. Gniazda przy ołtarzách Dawi-
dźie pokażesz álbo Kápłanow álbo Pánow Collatorow záwstydźiš. Ale chwali
te gniazdká Theodoretus; Ołtarze prawi náše gniazdká Apud illa enim velut pul-
lihiantes diuinum & salutarem cibum percipimus. Widźiałem sam w Kolle-
gium nášym dla nagle złego zdrowia synaczká lotnym biegiem przed Obraz bo-
lesney Nasw: Panny/ iuż nad trzy stá lat cudámi słynący/ krzyżem przypádło tę
Jáśnie Wielm: mátronę. czemu iáko Mátká lekárstwá dźiećięćiu niewymyśláłá/
álbo niepożytecznym płáczem łożeczká y skroni dźiećinnych nie oblewáłá? Bo
duch iey do portu do gniazdká swoiego ćiągnął/ bo Ołtarze Páńskie tey z troská-
ney w tenczás synogarlice gniazdkiem portem były/ á w rzeczy sámey były albo- S. Gre.
wiem ✝o rodzoney swoiey S. Naziázen napisał/ to się ná ten czás ziśćiło (Ca- Nazia:
put super altare reclinans Gorgonia sanata est) w chorey dźiećinie tey świą- In funenre
tobliwey Heroiny. Gerg.

24. Tę Synogárlicę port y gniazdko swoie przy ołtarzách stánowiącą
Cassiodorus záleca z postow: Turtur vero abstinentiæ moderatione. Coż mo-
wić mam o postách! co o Nouennách Twoich Jáśnie Wielmożna Heroino vstá-
wicznośćią prawie w Nouenny Twoie odmienione stáłyć się też gniazdkiem/
vćieczką y portem/ S. Dionysi Cárthusian o gniazdkách w Arce rzekł His mansi- Dion: Car:
unculis correspondent mansiones in Patria tym gniazdkom ktore postne No- art: 35. In
wenny w Náwie twoiey vstáły/ pátrzćie iáko correspondent mansiones in pa- Gen:
tria. Záczęłá byłá tá świątobliwa Mátroná pośćić Nowennę zá sługę swoię hæ-
rezya Luterską zárażona ktora rożni JchMość: po śmierći kończeli imieniem
zmárłey Jey Mść: dochodźi ostátni Nouenny tydźień/ aż oblekána do tąd o-
wcá wchodźi in mansiunculas Arki Kośćiołá prawowiernego iuż náwrocona
sługá doznałáś gdyś odźiedźiczełá iákie żárliwemu zbáwienia duš prágnieniu
twoiemu iákie świątobliwym mortificátiom twoim correspondent mansiones
C in patria.

in patria. A bárdziey SS. Pátronowie twoi tę postom/ twoim correspondencya
wyswiadczáią. Záczęte przez tę Jásnie Wielm: Heroinę Nowenny rożni Jchm:
od dniá zescia poscić zá duszę Jey Mosci poczęli/ dzis się koncza dziwnym spo-
rzadzeniem Bożym/ lubo przy ordinácyách pogrzebu ná to reflexiey niebyło. Já-
wna to SS. Pátronowie correspondencya Jasnie Wielm. Jmsci P. Starosci-
ná pokazális Jakiemis w port opieku ich Náwę Twoię kierowálá sposobami
tákiemi przyimuiace w port wiecznosci w dzień dokończonych postow twoich
iáko ciáło w ten skład grobowy ták nádzieią w Bogu y duszę w szczęsliwey port
wiecznosci w prowádza wszędzie zgola port w złotey Náwie twoiey widziemy.

25. Okno w Arce symbolum conformitatis y resignáyciey woli ludzkiey pod
wolą Bożą/ to okno Symmáchus zowie diluculam: A powzdánie ná wolą Bo-
żą prawdziwie iest iutrzenka niebieskiey swiátło chwały poprzedzáiąca. To Ar-
ki okienko z textu Hebráiskiego zowie się meridiana, à resignatia ná wolą Bożą
iest skutkiem naygoręcszey południowey ku P. Bogu miłosci. Okienko w Arce
insi hebráisánci zowią cristallinam, à resignatia ná wolą Bożą czystszym czyni
nád kryształy sumnienie. To okienko Arki Rabinowie zowią Lapidem pretiosū
splendidum arcam suo lumine illustrantem vt facit carbunculus nád woli Bo-
żey poddáństwo/ swietnieyszy kosztownieyszey płátnieyszey perły ziemiá niema
niebo niewidzi. To okno Rabinowie zwáli Lucernam ia rzekę że było compás
márynárski/ ktory versoriam álbo acum magneticam zowiemy: Ten iáko pocho-
Pineda de dnia błądzących márinarzow oswieca/ ále Indicata cynosura maris etiam rectū
Reb. Sal: & certum tramitem ostendit. Toż okno w Arce czyniło sámo tylko niebo Noe-
Lib. 4. C. mu pokázuiąc vbespieczáło toż poddáństwo ná wolą Bożą spráwuie kompás
15. §. 4. żeglárski máiąc cum astris & polis sympathiam y wzáiempionym powietrzu dro-
gę do portu náwie pokazuie okno w Arce zgodnego z niebem Noego do portu do-
niebá miárkowáło/ toż czyni powzdánie ná wolą Bożą. To okienko w sámym
wierzchu Arki; á poddánie się pod wolą Bożą wierzchem iest naywyższey Chrze-
D. Thom: sciáńskiey doskonáłosci/ Maxima virtus in moralibus: quia vt adhæreat Deo cō-
2. 2dæ qu: temnit maximum idest propriam voluntatem mowi Angelski Doktor. Nayzná-
104. ar. 3. mienitszym to okno było Arce pożytkiem dla tego P. Bog Noemu onim ro-
zkázuiąc mowi/ Facies fænestram ipsi arcæ. A coż pożytecznieyszego nád resigná-
cyą nád stosowánie się do woli Bożey/ o iáko bespieczny port bydź w woli Bo-
żey. Jákoż doyść dobrá ták wielkiego.

26. Pátrzmy prosze co nám Bog ná swiát przychodzący zá kolendę przy-
nosi: Aniołowie ią spiewáli; Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus
bonæ voluntatis. O dobro pożądáne pokoy ná swiát przyniesiony/ A nie ow
ktory y żeby w kale siedząc máią sed potius pax temporis est æquanimis su-
B. Alb. M. sceptio emergentiam in tempore quam Christus cum Iuda habuit quando e-
Sup. off. undem ad osculum recepit mowi Błog: Woyciech Wielki; Ten pokoy w kto-
Mis: 1 pte. rym serce ludzkie w przygodách w záiuszonych srzodku nieprzyiacioł ták spokoyne
C. 3. Lit: 9. iáko náwá w stánowisku swoim iáko był P. Jezus przy pocałowániu Judaszo-
wym. Więc ná otrzymánie tego pokoiu oto Anioł pákta y kondycye rozgłosieł/
pierwsza kondycya Gloria in excelsis Deo. Vt ipsi pacem habeant & gloriam
Deo attribuant mowi tenże niech w káżdym przypadku ták chwałą P. Bogá
iáko Job Dominus dedit Dominus abstulit sit nomen Domini benedictū. Dru-
ga kondycya; Pax hominibus bona voluntas czytáią Græcy Oycowie/ To iest
iáko nemo bonus nisi solus Deus ták sámá też wola Boża iest wola dobra/ nie
bądź że sługą y niewolnikiem woley twoiey skáżoney slepey złey/ ále bądź słu-
gą dobrey woli poddánym woli Bożey ták dostąpisz dáru ktory sám Chrystus
ná swiát przychodząc przyniosł (znác że wielki;) Pax hominibus bonæ volun-
tatis.

27. Jeżeli záś tych kondycyi nie wykonasz przestrzega cię tenże Mistrz Angel-
skiego

skiego Doktorá/ Gloriam Deo volentes auferre pacem scindunt & ideo gloriam non Iudæ Cap.
habent owszem nietylko niesławy stawáią się pełnemi/ ále też iáko S. Apostoł nau-
czá/ Qui dominationem spernunt sá; Fluctus feri maris despumantes confusiones
suas. Fluctus mowi Beda in semetipsis inquieti semper tumidi tenebrosi & amari
sunt &c. Despumantes suas confusiones quia instar tumentiū vndarum quanto alti-
us se superbientes attollunt tanto amplius confusi quasi in spumas leuissimas dissol-
uuntur & pereunt. To iest moiey propositiey ięzykiem mowiąc ktorzy woli Bo-
żey rządom się sprzeciwiáią y tego Páná Malcontenti dominationem spernunt port
spokoynosci y ciáłá y duszey trácą. Niech nas tego źle żegluiący Jonás nauczy. Wszedł
w Náwę ále tego okienka ku niebu poddáństwa woley Bożey niechciał mieć zá kom-
pás żeglárski. Quod fugeret à facie Domini á ieszcze żeby niemusiał zpoyrzec w nie-
bo descendit ad interiora Nauis aby gwałtem o woli Bożey nie myslił dormiebat y
choćiasz mu z ciężkosćią sen przychodził sopore graui przecię gwałtem vsiłował spá-
niem woli Bożey zápomnieć Operiens seipsum iacebat mowi Iosephus Flauius y
z głową się nákrywszy leżał poniewolnego snu oczekiwáiąc. Widzicie vporczywy spor
woli Bożey. Miałże pokoy y port! owszem dla tego sámego facta est tempestas ma-
gna in mari prágną przybić okręt do portu iákiego nitebantur viri czyta vulg. ant:
vt reuerterentur ad aridam ále dármo Et non valebant. Toż tákiemu káżdemu by-
wa In semetipsis inquieti semper.

28. Opak ieżeli będziesz człowiekiem dobrey woli Bożey poddánym wszędzie
spokoynym/ wszędzie w porcie będziesz. Znowu pátrzmy ná Jonaszá przecknął bárdziey z
głupiego vporu niżeli ze snu powzdał się názásłużone karánie Boże Tollite me &
mittite in mare. Aż zátym Jonas wszędzie in portu Tulerunt Ionam & miserunt
in mare S. Hieronym mowi Non dixit arripuerunt non agit inuaserunt sed tule-
runt quasi obsequio & honore portantes O wielká spokoynosci spráwco/ zguby swo-
iey iákoby honor czynieli/ Jonasz acceptuie ow to pokoy Quam Christus cum Iuda
habuit. Jákożes tego dobrá nábył Jonaszu? námienia S. Hieronym; Tulerunt non
repugnantem sed præbentem manus ipsorum voluntati y w ręku y w spráwách
zguby swoiey rękę y wolą Bożą vpátruiąc. Præparauit Dominus piscem grandem
& deglutiuit Ionam było się czym z turbowác ále Orauit Ionas ad Dominum Deum
suum de ventre piscis. Trzebá ná modlitwę vspokoienia/ vspokoiony Jonas ták dá-
lece; vt in ventre ceti commode quasi in domo degeret & oraret mowi S. Grze- Exp. orōnis
gorz Niss: Powiada nie ná wolą Bożą portem iest y vtopionemu. Dominicæ.

29. J w duszey pokoy ludziom dobrey woli Bożey poddanym: Widziáłá kiedys
S. Mechtildá P. Jezusá vschłe drzewo rożámi obkłádáiącego y mowiącego słyszáłá;
Zrozumiey że nigdy żadnego grzesznika serce ták rdzą grzechow niezásschło/ ieżeli iáki
bol álbo chorobę poniosł by też naymnieysza z táką odwagą/ że dla miłosci y chwa-
ły imienia moiego większą poniesć byłby gotow żeby teyże záraz godziny zákwitnąć
nie miał/ y do przyięcia łáski moiey bydź sposobnym. Azaż to nie iest pokoy z Bo-
giem nie port że to? Marinæ de Escobar czásu iednego pokazawszy się Pan Jezus/
podał klucz złoty mowiąc; Anima suscipe ex manu mea hoc donum quod tibi of- Ludou: de
fero & istam clauem cordis mei & voluntatis o swięty podárunku ktożby nám cię Ponte vitæ
dał ábysmy sobie otwierác w káżdey náwálnosci mogli serce Jezusowe y tu iáko w eius L. 6.
porcie bespiecznym spokoynie spoczywáć: Porádźmy się tey swiątobliwey Pánienki Cap. 5. § 2.
iáko dáru dostąpiłá ták wielkiego. Spytáłá Páná Quales mi Deus habere potes causas
vt id facias? więc odpowiádáiącego Páná słuchaymy Ego anima vt tibi præstem gra-
tiam, respicio magnum timorem, & circumspectionem cum qua viuis, atque re-
signationem in omnibus & per omnia meæ voluntati. Klucz do sercá Jezusowego Idem Ibid.
odebráć y mieć w mocy swoiey ten port błogosłáwiony serce Jezusowe z experientiey §. 3.
vznaycie że iest resignatio y confirmatio do woli Bożey.

30. Náwa Twoiá Jásnie Wielm: Mscia Páni Stárosćina Miedzyrzecka iáko
owe ostij mansiuncularum, Arki Noego porty/ odziedziczeła/ ták y ten/ okienká/ nie-
bo/ y

bo/ y ſamę wola Boża pokázuiącego o żyćiu ſwoim Job świadczy; Dies mei velociores fuerunt curſore fugerunt & non viderunt bonum. A my z vſt Bożych wiemy iáko wiele niewidomych dárow ſobie náſkárbiel/ ále ſpoſob ktorym dni ták opędziel pożytecznie niech ſam opowie/ Pertranſierant quaſi naues poma portantes Antiqua Vulg: czyta Præterierunt cum nauibus Ebe to ieſt cum nauibus voluntatis albo voluntarijs. J żyćie twoie widzę że tákimże ſpoſobem było nawa woli Bożey. Kiedy przy oſtátnim práwie tchnieniu zpytana tá świątobliwa Heroiná; Jeżeli ſię Wm: na śmierć reſolwuieſz? heroicznie odpowiedźiálá do Chryſtuſá prágnę/ czegoż mam żálowáć. Prágnelás? Toś więcy czyniełá niżeli ći ktorzy chcą tylko co P. Bog chce. Spytána od Przewielebnego dyſponuiącego Spowiednika. Reſolwuieſz że ſię Wm: ćierpieć ná tym świećie? Páná Bogá proſzę/ odpowiada/ y Wm[...] cze proś áby tu ná tym świećie zá mnie doſyć vczyniel ſpráwiedliwośći ſwoiey[...] chowáłáś owe kondycye ná doſtąpienie pożądanego z Bogiem pokoiu przez[...] lá podáne/ vczyniełás podźiał z Pánem Bogiem iemu chwałę á ſobie ſpoko[...] wſzelką wolą iego zoſtáwuiąc poſłuſzeńſtwo. Pozyſkáłás też to ſzczęśliwi niż [...] żey choroby ták ćięſzkie/ y śmierć náwet ſámá. Non inuaſerunt ſed tulerunt quaſi obſequio portantes: Zákwitnełá duſzá twoiá/ ták rezolutnym ná wolą Bożą powzdániem/ y tuſzyć pobożnie mogę żeś odebráłá klucz od ſercá Jezuſowego/ miáłáś tedy port w złotey Náwie twoiego/ y nádźieią w Bogu że w porćie ſzczęśliwie ſtánęłáś błogoſłáwioney wiecznośći.

.31. Ażeś dniá wczoráyſzego oddáne iuż imięniem twoim pożegnánie: dźiś też. Zegna ćię naprzod Jáśnie Wielm: Jeo Mość Pan Małżonek Twoy/ dźiękuiąc że wſpolnym pożyciu ſpolną z tobą Náwę miał/ iáko w ſpokoynym porćie/ miłym ſpokoynych dni opędzeniem. A tonące práwie w łzách ſerce tym ćieſzy/ że y ták wyſokich cnot twoich dowodem/ y ták wielu y wielkich duſzy twoiey pomocy pieczołowita obrádá/ nie może tylko ſzczęśliwey Náwie twoiey port potuſzáć wiecznośći. A co ty iemu wyświadczyłáś dożywotnie/ toć z truchláły Małżonek y po śmierći wypłaca/ gdy zdániem S. Názyázená: Amicus fidelis portus eſt refrigerij. Zegnaią ćię Jáśnie Wielm: Jch Mość Pánie Rodzone Twoie/ y rozrzewnione niepowetowána ſtrátą Twoią/ tym vtuláiąc ſercá/ dźiękuią że świątobliwemi życia twoiego poſtępkámi/ y zoſtáwiłáś potomnym wiekom wzor przyſtoynośći/ y wſkazáłáś y ozdobiłáś przezacney krwi Twoiey mátrony. Zegnáią ćię Jáśnie Wielm: Jch Mość Pánowie Rodzeni Twoi/ á łzy wrodzoney mięłośći Chrześćiáńſkich złączywſzy rátunkow pobożnośćią/ dźiękuiąc że owo ſtárożytnych Polſkich obyczáiow w terminách poſtánowienia ná wolą ſtárſzych powzdánie pięknym w tobie mieli przykładem. Zegnáią ćię Jáśnie Wielm: Oyczyſtego Domu Twoiego Párentelá/ to ktore rodzoney ſwoiey przypiſał S. Grzegorz Názyán: Twoiey chętnie przyznawáiąc pobożnośći Elogium/ O natura muliebris virilem etiam propter commune ſalutis certamen ſuperans & corpore non anima differens. Zegnáćię Jáśnie Wielmożna Máćierzyſtey Krwi Twoiey Rodowitość prágnąc widźieć ćię ná wieki in faſciculo viuentium. Zegna ćię oſtátnia miedzy ſługámi twoiemi á boleiąca ná ſtrátę Máćierzyńſkiey protektiey Twoiey Congregátia naſzá/ żegna mowię áffektem ośieroconey przyzwoitym. Tym ſię tylko wſzyſcy nędznie tulęmy/ gdy Náwę Twoię woley Bożey pod dyrektią oddána w pożądánym bydź porćie tuſzemy/ áby belá mowćie wſzyſcy Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei,

AMEN.

S. Greg: Naz: Oratione 2da.